Komposztálás népszerűsítése Fegyvernek Nagyközségben

KOMPOSZTÁLJUNK

- avagy nyújtsunk kezet a természetnek!

ÚJ SZÉCHENYI TERV

Bevezető

A komposztálás a legősibb hulladék-újrahasznosító eljárás, szinte egyidős a talaj megművelésével. Már a rómaiak és a görögök is komposztáltak. A szó jelentése „összetett”, ami arra utal, hogy minél több alapanyag található meg benne, annál jobb a minősége.

Komposztálni mindenki tud, még az is, aki nem tud.

Aki a kertjében fűnyírás és sövénynyírás során keletkezett kerti nyesedéket sajnálja a kukába dobni, és e helyett a bokrok, fák alatt, annak árnyékában szétteríti, talajtakarásra használja (mulcsozás), az már majdnem felületi komposztálást végez.

Hazánkban egy átlagos állampolgár évente körülbelül 300 kg hulladékot termel. Ennek a háztartási hulladéknak jelentős hányada, kb. 30%-a komposztálható szerves anyag. A kommunális hulladékszállítási költségek is csökkenthetők tehát, amennyiben a szerves anyagokat eleve külön gyűjtjük és komposztáljuk.

Mi is az a komposzt?

A talaj termőképességét elsősorban a humusztartalma befolyásolja. A komposzt tulajdonképpen a háztartásban és a kerti munkák során keletkező szerves hulladékokból keletkező, kiválóan hasznosítható mesterséges humusz.

A jó komposzt morzsalékos, sötétbarna színű, földszerű anyag. Ez az anyag a talaj termőképességét jelentős mértékben fokozza, mert a növények számára nélkülözhetetlen tápanyagokat tartalmaz.

Miért komposztáljon?

A komposztálás azért jó lehetőség, mert a felesleges, általában gondot és problémát jelentő anyagokból kevés ráfordítással értékes tápanyagot készíthetünk. Így egyrészt hozzájárulunk a környezeti problémák megoldásához, másrészt a környezeti állapotot javító anyagot készíthetünk.

A komposzt használatának előnyei:

- a komposzt humusztartalmában a tápanyagok olyan formában vannak jelen, hogy a növények könnyen fel tudják venni azokat,
- javul a talaj szerkezete, ami elősegíti annak levegőzését,
- sötét színe segíti a talaj felmelegedését,
- a komposzt jelentős vízmegkötő-képessége következtében javul a talaj vízháztartása,
- nő a talaj biológiai aktivitása,
- a komposztban található hormonhatású anyagok serkentik a növények fejlődését,
- nagyobb lesz a növények ellenálló képessége a kórokozókkal és növényi kártevőkkel szemben,
- a talaj tápanyagtároló képessége növekszik,
- lassú a tápanyag feltáródása, kicsi a kimosódás veszélye.

A komposztálás további előnyei:

- tápanyag visszapótlásra, trágyázásra is kiválóan alkalmas,
- nem kell elégetni a feleslegessé vált ágakat, nyesedéket, falevelet, ezáltal a levegőt sem szennyezzük,
- a komposztálás során a szemünk előtt zajlik a természet önfenntartó körforgása, amelynek mi aktív részesei vagyunk.

A komposztálás „gyerekjáték”

A gyerekeket is nyugodtan vonjuk be a komposztálásba! A gyerekek szeretnek mindenben részt venni, amit a felnőttek csinálnak, különösen azokban a dolgokban, ahol valamilyen változás megy végbe, amit nyomon is lehet követni. A komposztálás ilyen. Nyugodtan segíthetnek tehát ők is, hiszen nincs mit elrontani: Törjenek kisebb darabokra vékony ágakat vagy dobják bele ők az almahéjat a komposztládába.

Mondjunk, meséljünk el nekik mindent a komposztálásról, és akkor se szidjuk meg őket, ha valami nem odavaló kerül a komposztba. Ha ilyenkor elmagyarázzuk, hogy az a dolog miért nem odavaló, akkor jobban megjegyzik.

Mit komposztáljon?

A komposztálás alapanyagai mezőgazdasági, kerti, és a háztartási szerves hulladékok. Ebből számunkra a kerti és háztartási hulladék az igazán fontos.

- konyhai hulladék, mely bármiféle zöldség, gyümölcs, fűszernövény nyers maradéka,
- fűnyírásból származó nyesedék,
- sövények és fák, rózsák metszéséből származó nyesedék, apróra vágott ágrészek, levelek, elnyílt virágok, tőzeg,
- letermett növények földi maradványai, egynyáriak, kétnyáriak, évelők és zöldségnövények részei,
- még fel nem magzott gyomok, nem tarackoló növények,
- kávézacc, teafű (filter nélkül),
- fekete-fehér papír (módjával és csak egy vékony rétegben),
- tojáshéj,
- vadon termő, gyűjtött gyógynövények,
- virágcserepekből kikerülő, gyökérzöldségekről, letermelt növények gyökeréről leszedett föld,
- állati eredetű trágya és ürülék: A tehéntől, kecskétől, disznótól, birkától, csirkétől és lótól származó trágya nagyszerűen használható komposztként, és sokszor helyben beszerezhető. Lehetőleg ne használja húsevő állatok ürülékét (kutya, macska beleértve), mert kórokozókat tartalmazhat, amelyek nem mindig pusztulnak el a komposzthalóm hőjétől.
- fahamu,
- diólevél és a vadgesztenye lombja.

Mit NE komposztáljon?

- festék-, lakk-, olaj- és zsírmaradék
- szintetikus, illetve nem lebomló anyagok (műanyag, üveg, cserép, fémek)
- az ételmaradék, hús, csont – bár ezek lebomlanak, ne kerüljenek a komposztálóba a kóbor állatok, rágcsálók és a fertőzést terjesztő legyek miatt.
- fertőzött, beteg növények
- húsevő állatok alma - szintén a fertőzés veszélye miatt
- veszélyes, magas nehézfémtartalmú anyagok (nagy forgalmú utak mellől származó növényi hulladék; fű, falevél, stb.), elem, akkumulátor, porszívó gyűjtőzsákja

Hogyan készítsen komposztot?

A komposztálás előkészítő lépései: A komposztáló tartályt, illetve a komposztáló keretet jó vízelvezetésű, árnyékos helyre helyezzük. A gyorsabb lebomlás érdekében a komposztálóba kerülő anyagokat ajánlatos 5 cm-nél kisebb darabokra aprítani. A megnövekedett felületű anyagokhoz könnyebben hozzá tudnak férni a mikroorganizmusok, így felgyorsulnak a bomlási és átalakulási folyamatok. Apríthatunk kézzel vagy géppel.

1. Gyűjtés: Az aprított zöldhulladékunk gyűjtéséhez a konyhában használjunk egy megfelelő nagyságú, lehetőleg fedeles tárolóedényt, amit nyáron ajánlatos naponta, télen elegendő hetente a komposztgyűjtőbe üríteni.

2. Aprítás: A gyorsabb lebomlás érdekében ajánlatos a komposztálóba kerülő anyagokat 5 cm-nél kisebb darabokra aprítani.

3. A komposztáló megtöltése: A komposztáló láda aljára tegyünk valamilyen durva anyagot, pl. faaprítékot, hogy alulról szellőzni tudjon. Erre - ha már korábban készítettünk - rakjunk egy kevés komposztot a folyamat gyorsabb beindítása érdekében. Rétegezzük rá a konyhából és a kertből kikerülő különböző fajtájú szerves hulladékokat. **Aranyszabály, hogy durva anyagot finom szerkezetűvel, nedveset szárazzal, zöldet barnával rétegezzünk**. A lényeg, hogy minél változatosabb legyen a komposzt, ne csak a hulladék halmozására használjuk a ládát. A rétegek közé tehetünk serkentő anyagot (földet, kőzetlisztet, stb.), így gyorsabban beindul a folyamat.

4. Keverés: A jó komposzt készítéséhez fontos a keverés és az átrakás. Amikor megtelt a komposzt-gyűjtőnk, jól összekeverjük és beállítjuk a nedvességtartalmat. Utána 5-6 hétig nem nyúlunk hozzá. Ekkor a komposzt felmelegedésével együtt beindul a gombák lebontó tevékenysége. A bomlási folyamat első szakaszának végén (5-6. hét) keverjük ismét össze a komposzthalmot. Ezután a komposztban a hőmérséklet folyamatosan csökken és a halom benépesül élőlényekkel (férgek, ezerlábúak, atkák, stb.), az anyag lassan megsötétedik. Ez a friss komposzt, ami a növények gyökerei számára még nem elviselhető, tönkre teszi őket.

A friss komposzt még egy érési fázison megy keresztül. Ebben a szakaszban a földigiliszták lazítják, keverik az anyagot. A humuszképződés és a mineralizálódás befejeződik, kialakul az érett komposzt.

Hogy jobb minőségű komposztot kapjunk, a keverést 6-8 hetente ismételjük. A keverések alkalmával marokpróbával tudjuk ellenőrizni, és szükség esetén beállítani a nedvességtartalmat.

Mire használjuk a komposztot?

A friss, 4-6 hónapos komposzt tápanyagtartalma magas, ezért nagyon gyorsan hat. A talaj felszínén használható, pl. bogyósok, fák, cserjék, veteményesek őszi betakarására. Pázsit, valamint földkeverék céljára alkalmatlan.

Az érett, 8-12 hónapos komposzt kiváló talajjavító tulajdonságokkal rendelkezik, és földdel egyenletesen, egyenlő arányban összekeverve a cserepes- és balkonnövények, valamint a veteményesek földjének fontos alapanyaga. Rostálás után valamennyi növénykultúránál felhasználható.

Gyakori kérdések

Mennyibe kerül ez nekem?
Önnek semmibe sem kerül. Ingyen jut hozzá a komposztáló ládához, a naplóhoz, valamint ehhez a tájékoztató füzethez. A komposzt alapanyaga pedig mindenkinél kéznél van. Ráadásul a jó minőségű komposzt érték, pénzt takaríthat meg vele.

Milyen eszközökre lesz szükségem?
A komposztálás semmi olyan eszközt nem igényel, amellyel Ön eddig vélhetően nem rendelkezett már: locsolókanna, gereblye, metszőolló, esetleg fűnyíró vagy talicska. Alkalmanként szüksége lehet kerti kesztyűre és gumicsizmára. A komposztládát pedig ajándékba kapja.

Mekkora helyet foglal a komposzt láda és hová kell tenni?
A láda kb. 1m^2 helyet foglal el. Olyan helyre tegyük, ahol nem lesz zavaró, jó a vízelvezetés és lehetőleg árnyék van. Gondolni kell a komposzt alapanyag tárolására is, különösen az őszi lombhullatás és a tavaszi intenzív fűnövekedés időszakában. Erre még körülbelül 1-2m^2 helyet hagyjunk.

Mikor lehet elkezdeni komposztálni?
A komposztálás elkezdésére nincs meghatározott évszak, de figyelembe kell venni, hogy szerves hulladék nem egyforma mértékben képződik az év során. Tavasztól őszig előnyösebb elkezdeni a komposztálást, mert több az alapanyag.

Mi történik, ha valami nem odavaló kerül a ládába?
Ne essen pánikba. Minél hamarabb távolítsa el a nem oda való anyagot, és kísérje figyelemmel a komposzt alakulását, változását.

Komposztálási napló

Dátum	Ládába tett anyag és mennyisége	Átforgatás dátuma	Megjegyzés

Zöld Fegyvernek
Együtt az élhető településért

A kiadvány a Komposztálás népszerűsítése Fegyvernek Nagyközségben című projekt keretében, Fegyvernek Nagyközség Önkormányzatának megbízásából 2012-ben készült.

Szerkesztette: FORENSYS Kommunikációs Tanácsadó Kft. www.forensys.hu

Felhasznált források: Komposztálás a családban – E-misszió Természet- és Környezetvédelmi Egyesület, Mindennapi komposztálás – Ökofórum Alapítvány